

A DEMOKRÁCIA ELŐMOZDÍTÁSA ÉS A VÁLASZTÁSOK MEGFIGYELÉSE

A demokrácia ügyének világszerte történő előmozdítása kiemelt fontosságú az Európai Unió számára. A demokrácia az egyetlen olyan kormányzati rendszer, amelyben az emberek teljes mértékben kibontakoztathatják emberi jogukat, emellett meghatározó tényező a fejlődésben és a hosszú távú stabilitásban. Az egyetlen közvetlenül választott uniós intézményként az Európai Parlament különösen elkötelezett a demokrácia előmozdításának ügye mellett.

JOGALAP

- Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2. és 21. cikke.
- Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 205. cikke.

HÁTTÉR

A demokrácia uniós megközelítése kiegészíti az emberi jogokkal kapcsolatos munkát.

A Tanács 2009-ben a demokráciának az EU külkapcsolatai keretében történő támogatásáról szóló következtetéseket, valamint ehhez kapcsolódó uniós cselekvési tervet fogadott el, amely körvonalazta a demokrácia támogatásának az országokénti egyedi megközelítéssel, az összhang fokozásán és valamennyi érdekelt fél bevonásán alapuló új stratégiáját. A demokrácia és az emberi jogok szempontja valamennyi szakpolitikai területen érvényesítésre került. Ezt követően a Bizottság 2011-es Változtatási programja kiemelte az emberi jogok, a demokrácia és a jó kormányzás támogatását az EU fejlesztési politikáján belül.

A 2011-es arab felkelés eseményeit követően az EU aktualizálta az európai szomszédságpolitikát a „többet többért” megközelítés elfogadásával, amely a támogatást a demokratikus átalakuláshoz és a „valódi demokrácia” elvéhez kapcsolja. A politikai reformok végrehajtására vállalkozó országokat többek között a szorosabb gazdasági integrációval, nagyobb pénzügyi segítségnyújtással, a személyek fokozottabb mobilitásával és az Unió belső piacára való bejutás lehetőségével ösztönözték.

A demokrácia előmozdítására irányuló erőfeszítések fokozására tett uniós kötelezettségvállalást a Külügyek Tanácsa által 2012-ben elfogadott emberi jogokra és demokráciára vonatkozó stratégiai keret és cselekvési terv is megerősítette. A cselekvési terv a teljes választási ciklus támogatása érdekében az uniós választási megfigyelő missziók jelentéseinek rendszeresebb nyomon követésére vonatkozó tervet is tartalmazott. A 2015–2019 közötti időszakra szóló, 2015 júliusában elfogadott új cselekvési terv a demokráciatámogatás több célkitűzésén keresztül történő általános érvényesítésére irányul.

A Tanács „A demokrácia és a fenntartható fejlődés gyökerei: Európa együttműködése a civil társadalommal a külkapcsolatokban” címmel 2012-ben elfogadott következtetéseiben hangsúlyozta a civil társadalom szerepét.

FINANSZÍROZÁSI ESZKÖZÖK

Az emberi jogok helyzetének javítása, a demokratikus reform, a politikában való részvétel és képviselő támogatása a demokrácia és az emberi jogok európai eszközének (EIDHR) az egyik fő feladata. A kifejezetten e célokra tervezett EIDHR projekteket, programokat és európai uniós választási megfigyelő missziókat finanszíroz, valamint pénzügyi támogatást nyújt civil szervezetek, nem kormányzati szervezetek és emberi jogi jogvédők részére.

Az Európai Szomszédági Támogatási Eszköz (ENI) a jogállamiság, a politikai párbeszéd és a reformok, a demokratizálás, a médiapluralizmus és a választási megfigyelés előmozdítása céljából nyújt pénzügyi támogatást.

Az Európai Unió szomszédáspolitikájában részt vevő déli és keleti országok civil társadalmi szereplői a Szomszédáspolitikai Civil Társadalmi Eszköz révén projektek, hálózatok, képzés és a bevált gyakorlatok megosztása céljára nyújtott finanszírozásban is részesülhetnek.

A fejlesztési együttműködési eszköz (DCI) is biztosít pénzügyi támogatást. Noha az eszköz elsősorban a szegénység felszámolására irányul, a demokrácia fejlődő országokban való megszilárdítása és támogatása is szerepel céljai között.

Bizonyos körülmények között a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló európai uniós eszköz (IcSP) is felhasználható demokratikus intézmények és a civil társadalom támogatására.

Az uniós költségvetésen kívül működő, de az EU Bizottság által kezelt Európai Fejlesztési Alap (EFA) az afrikai, karibi és csendes-óceáni országokkal való együttműködést finanszírozza. A fejlesztési együttműködési eszközhöz hasonlóan a szegénység felszámolására összpontosít, de hozzájárul a demokrácia, a jogállamiság és a jó kormányzás megerősítéséhez és támogatásához is.

2012-ben létrejött a Demokráciáért Európai Alapítvány (EED). Az autonóm, magánjogi alapítványként működő EED célja a demokratikus átalakulásért küzdő civil társadalmi szereplők támogatása személyre szabott pénzügyi támogatás gyors, rugalmas és bürokráciamentes nyújtása révén, elsősorban az Unió keleti és déli szomszédágára összpontosítva. A területben európai uniós tagállamok és intézmények képviselői is részt vesznek, köztük az Európai Parlament legfeljebb kilenc képviselője és más szakértők is.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

Az Európai Parlament az egyetlen, uniós polgárok által közvetlenül megválasztott uniós intézményként szilárdan elkötelezte magát amellett, hogy szerte a világban támogatja a fenntartható demokráciákat, és ennek az elkötelezettségének számos állásfoglalásban hangot adott.

A Parlament folyamatosan részt vesz választási megfigyelő tevékenységekben, és azon munkálkodik, hogy erősítse a nemzeti választási folyamatok legitimitását és növelje a lakosság választásokba, illetve az emberi jogok védelmébe vetett bizalmát. Minden évben számos parlamenti küldöttséget indít harmadik országokban tartott választások vagy népszavazások megfigyelésére. A Parlament abban az esetben határozhat úgy, hogy ilyen, európai parlamenti képviselőkből álló küldöttségeket indít, ha a választások országos szintűek, a nemzeti hatóságok meghívják az EU-t vagy az Európai Parlamentet, és az Uniónak van az országban működő hosszú távú missziója. A Parlament küldöttségeit mindig az uniós választási megfigyelő missziókba vagy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (ODIHR) hosszú távú küldöttségeibe integrálják. Az

Európai Parlamenttel konzultálnak az [uniós választási megfigyelő missziók](#) felállításáról és megtervezéséről, valamint a későbbi nyomon követésről.

A hosszú távú választási megfigyelő missziók nemcsak a választás napján zajló eseményeket, hanem a választási folyamat egészét értékelik, hogy felmérhessék az adott országban a demokratikus fejlődés aktuális állapotát. A hosszú távú megfigyelők általában a választások napja előtt két hónappal már megkezdik munkájukat, és az egész választási folyamatot figyelemmel kísérik a hivatalos eredményhirdetésig és fellebbezési eljárásig. A rövid távra kirendelt megfigyelők a szavazás napját, illetve a szavazatszámlálást követik nyomon. Az uniós választási megfigyelő misszió vezetője, a főmegfigyelő, rendszerint európai parlamenti képviselő.

A demokráciatámogatás átfogó megközelítésének biztosítása érdekében a Parlament a választások megfigyelését kiegészítő tevékenységekkel, többek között választások utáni helyzetelemzéssel, emberi jogi fellépésekkel és a parlamenti munkát támogató kezdeményezésekkel köti össze. Az EP az EU határain túl is segíti a parlamenteket intézményi kapacitásuk megerősítésében, konferenciák és szemináriumok, közös képzési programok, továbbá a képviselők és tisztségviselők számára szervezett tanulmányutak révén, valamint a harmadik országbeli parlamentek személyzetének nyújtott ösztöndíjak által. Különös figyelmet szentelnek a délkelet-európai bővítési országoknak. A Parlament a közvetítés és a párbeszéd terén is támogatást és szakértelmet biztosít a partnerparlamentekkel folytatott célzott tevékenységek, illetve a közvetítésre és a konfliktusmegelőzésre összpontosító nemzetközi rendezvények révén.

A Parlament Demokráciatámogatási és Választási Koordinációs Csoportja (DEG) az EP különféle tevékenységeihez nyújt politikai iránymutatást. A csoport 15 európai parlamenti képviselőből áll, társelnökei a Parlament Külügyi Bizottságának és Fejlesztési Bizottságának elnökei.

[Marika Lerch](#)
09/2018